

ជំពូកទី ២

ជំពូកទី ២: ស្ថាប័ន និង ក្រុមខ័ណ្ឌច្បាប់

២.១ ស្ថាប័នសំខាន់ៗ

ក្រសួងបរិស្ថានមានសិទ្ធិអំណាចពេញច្បាប់ដើម្បីការពារ និងធ្វើអោយប្រសើរឡើងនូវធនធានបរិស្ថាន ព្រមទាំងអនុវត្តន៍អនុក្រឹត្យទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ការបំពុលទឹក និងខ្យល់ ព្រមទាំងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ក្នុងគោលបំណងកាត់បន្ថយរាល់សកម្មភាពបំផ្លិចបំផ្លាញបរិស្ថាន ។ នៅក្នុង អនុក្រឹត្យ ស្តីអំពីកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានក្នុងមាត្រាទី៣ចែងថា: ក្រសួងបរិស្ថានមានភារកិច្ច ក្នុងការពិនិត្យ និងវាយតម្លៃរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង/ពេញលេញ ដោយសហការជាមួយ ក្រសួងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ និងត្រួតពិនិត្យតាមដាន ក្នុងអំឡុងពេលសាងសង់ ការប្រតិបត្តិ និងបញ្ចប់គម្រោង ដើម្បីធានាថា សកម្មភាពនៃគម្រោង គឺអនុលោមតាមផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថានក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង /ពេញលេញ ដែលបានអនុម័តដោយក្រសួង ។

ដោយប្រភេទគម្រោងជាការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធចម្រុះ រាប់ទាំងវិស័យទេសចរណ៍ (ស្ថាន សណ្ឋាគារ ម៉ូតែល កន្លែងសំរាកវិស្សមកាល ទីលានវាយកូនគោល ការរៀបចំផ្លូវ ហាងលក់ទំនិញ សារមន្ទីរ មន្ទីរពេទ្យព្យាបាល ។ល។) ដូច្នេះស្ថាប័នមូលដ្ឋានរួមមាន សាលាខេត្តព្រះសីហនុ សាលាក្រុងព្រះសីហនុ មន្ទីររៀបចំដែនដីនគរូបនីយកម្មនិង សំណង់ មន្ទីរបរិស្ថាន មន្ទីរសាធារណការ និងដឹកជញ្ជូន មន្ទីរទេសចរណ៍ មន្ទីរសុខាភិបាល មន្ទីរប្រៃសណីយ៍ និងមន្ទីរ កសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ មានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការតាមដានមើល និងវាយតម្លៃនៅក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំ គម្រោង ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការរចនាប្លង់ សាងសង់ និងប្រតិបត្តិការគម្រោង ឱ្យគោរពទៅតាមគោលការណ៍ណែនាំ របស់ក្រសួងអាណាព្យាបាល និងអនុលោមតាមគោលនយោបាយនានារបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។

ក្រុមហ៊ុន **កោះពស់ (ខេមបូឌា) អ៊ិនវេសមេនត្រុប អិលធីឌី** ដែលជាម្ចាស់គម្រោងមានសិទ្ធិធ្វើការអភិវឌ្ឍ រៀបចំ-សាងសង់សំណង់ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនានាលើទីតាំងវិនិយោគដោយអនុលោមតាមប្លង់មេ និងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ ដែលមានការឯកភាពពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអនុវត្តតាមច្បាប់ភូមិបាលក៏ដូចជាច្បាប់/បទបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនានានៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ដើម្បីធានាដល់ការអនុវត្តគម្រោងប្រកបដោយភាពរលូន ម្ចាស់គម្រោងចាំបាច់ត្រូវតែធ្វើកិច្ច សហប្រតិបត្តិការជាមួយស្ថាប័នដែលបានរៀបរាប់ខាងលើពេញអំឡុងពេលនៃការសាងសង់ និងប្រតិបត្តិគម្រោង ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ដើម្បីពង្រឹងការអភិវឌ្ឍគម្រោងឱ្យមានគុណភាពបច្ចេកទេស និងនិរន្តរភាពសេដ្ឋកិច្ច និងបរិស្ថាន នោះក្រសួងជំនាញ ជាពិសេសក្រសួងសាធារណការ និងដឹកជញ្ជូន បានបង្កើត គណៈកម្មការបច្ចេកទេស ដើម្បីពិនិត្យបទ ដ្ឋានបច្ចេកទេសក្នុងការសាងសង់ស្ថានកោះពស់ ហើយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានបង្កើតក្រុមការងារពិសេស ដើម្បី

សម្របសម្រួល និងជំរុញការដោះស្រាយបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍កោះពស់ និងផ្នែកនៃតំបន់ឆ្នេរ ហាវៃ ដែលមានលិខិតថតចម្លងភ្ជាប់ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី ៣ ។

២.២ គ្របដណ្តប់

ច្បាប់ អនុក្រឹត្យ និងគោលការណ៍ណែនាំសំខាន់ៗមួយចំនួន ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងគម្រោងមរកតមានសង្ខេបជូន ដូចតទៅ :-

ក) ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

យោងតាមច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នៅក្នុងជំពូកទី៥ អំពីសេដ្ឋកិច្ច មានមាត្រាបីដែលជាប់ ទាក់ទងទៅនឹងគម្រោង:

មាត្រា ៥៤:

ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋមានជាអាទិ៍ ដីធ្លី ក្រោមដី ភ្នំ សមុទ្រ បាតសមុទ្រ ក្រោមបាតសមុទ្រ ឆ្នេរសមុទ្រ អាកាស កោះ ទន្លេ ព្រែក ស្ទឹង បឹង ព្រៃឈើ ធនធានធម្មជាតិ មជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ចវប្បធម៌ មូលដ្ឋានការពារប្រទេស សំណង់ផ្សេងៗទៀត ដែលបានកំណត់ថាជារបស់រដ្ឋ ។

ការគ្រប់គ្រង ការប្រើប្រាស់និងការចាត់ចែងលើទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ នឹងត្រូវកំណត់ក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៥៩:

រដ្ឋត្រូវរក្សាការពារបរិស្ថាន និងតុល្យភាពនៃភោគទ្រព្យធម្មជាតិ ហើយត្រូវចាត់ចែងឱ្យមានផែនការ ច្បាស់លាស់ ក្នុងការគ្រប់គ្រងមានជាអាទិ៍ ដីធ្លី ទឹក អាកាស ខ្យល់ ភូគព្ភសាស្ត្រ ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី រ៉ែ ថាមពល ប្រេងកាត និងឧស្ម័ន ថ្ម និងខ្សាច់ ត្បូងថ្ម ព្រៃឈើ និងអនុផលព្រៃឈើ ពពួកសត្វព្រៃ បច្ចាជាតិ និង ធនធានជលផល ។

មាត្រា ៦១:

រដ្ឋជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចលើគ្រប់វិស័យ ជាពិសេសវិស័យកសិកម្ម សិប្បកម្ម ឧស្សាហកម្ម ចាប់ពីតំបន់ ដាច់ស្រយាលដោយយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើនយោបាយទឹក ភ្លើង ផ្លូវ និងមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន បច្ចេកទេសទំនើប និងប្រព័ន្ធតំណាច ។

ខ) ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ

ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ត្រូវបានអនុម័តដោយរដ្ឋសភាជាតិ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៦ និងប្រកាសឱ្យប្រើ ដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម ១២៩៦-៣៦ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែធ្នូ ១៩៩៦ ។

មាត្រា ១:

ច្បាប់នេះមានគោលដៅ :

- ការពារ លើកកម្ពស់គុណភាពបរិស្ថាន និងសុខភាពពលរដ្ឋដោយធ្វើការទប់ស្កាត់ ការកាត់បន្ថយ និងការត្រួតពិនិត្យការបំពុល ។
- វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានមុននឹងចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ចំពោះគម្រោងដែលបានស្នើឡើង ។
- ធានាឱ្យមានការអភិរក្ស ការអភិវឌ្ឍន៍ ការគ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់ដោយសមហេតុផល និងប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងភាពស្ថិតស្ថេរនូវធនធានធម្មជាតិនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។
- លើកទឹកចិត្ត និងផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យសាធារណជនចូលរួមក្នុងកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ។
- បង្ក្រាបអំពើទាំងឡាយណាដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន ។

ទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិច្បាប់នេះបានតម្រូវឱ្យបណ្តាក្រុមហ៊ុនទាំងអស់ត្រូវរៀបចំរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង (IEIA) ឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ (EIA) ។ ផ្អែកលើច្បាប់នេះ បានចែងនៅក្នុងមាត្រាទី៦ និង៧ នៃជំពូកទី៣ ដូចតទៅ :

មាត្រា ៦:

ការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានត្រូវអនុវត្តលើគម្រោង និងសកម្មភាពរបស់កងរដ្ឋបាល ឬសាធារណៈហើយត្រូវបានពិនិត្យ និងវាយតម្លៃដោយក្រសួងបរិស្ថាន មុនដាក់ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេច ។

ការវាយតម្លៃនេះក៏ត្រូវបានអនុវត្តផងដែរចំពោះសកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និងកំពុងដំណើរការ ហើយដែលពុំទាន់បានវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាននៅឡើយ ។

បែបបទនៃកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ តាមសំណើរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។

ប្រភេទនិងទំហំគំរោងនិងសកម្មភាពដែលបានស្នើឡើង ព្រមទាំងសកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និងកំពុងដំណើរការទាំងឯកជននិងសាធារណៈ ដែលត្រូវមានការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាននោះត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យតាមសំណើរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ៧:

ចំពោះរាល់ពាក្យសុំធ្វើគំរោងវិនិយោគនិងរាល់គំរោងដែលរដ្ឋស្នើឡើង ត្រូវមានការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង ឬ ការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៦ នៃច្បាប់នេះ ។ ក្រសួងបរិស្ថានត្រូវពិនិត្យនិងផ្តល់យោបល់លើការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង ឬការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានទៅអង្គការមានសមត្ថកិច្ច ក្នុងរយៈពេលដូចបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ៨ :

ធនធានធម្មជាតិនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលមានជាអាទិ៍ ដីធ្លី ទឹក អាកាស ខ្យល់ ភូគព្ភសាស្ត្រ ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី រ៉ែ ថាមពល ប្រេងកាត និងឧស្ម័ន ផ្ទៃនិងខ្សាច់ ធូលីថ្ម ព្រៃឈើនិងអនុផលព្រៃឈើ ពពួកសត្វព្រៃ មច្ឆាជាតិ ធនធានជលផល ត្រូវបានអភិរក្ស អភិវឌ្ឍន៍និងគ្រប់គ្រងប្រើប្រាស់ដោយសមហេតុផល និងប្រកបដោយនិរន្តរភាពនិងភាពស្ថិតស្ថេរ ។

គ) ច្បាប់ការងារ

ច្បាប់ស្តីពីការងារ ត្រូវបានប្រកាសផ្សាយតាមព្រះរាជក្រម លេខជស/រកម/០៣៩៧/០១ ចុះថ្ងៃទី ១៣-០៣-១៩៩៧ ។ មាត្រាសំខាន់នៃច្បាប់ការងារដែលជាប់ទាក់ទងទៅនឹងគំរោងមរកតមាន:

មាត្រា ១:

ច្បាប់នេះគ្រប់គ្រងរាល់ទំនាក់ទំនងដែលកើតចេញពីកិច្ចសន្យាការងាររវាងនិយោជក និងកម្មករនិយោជិត ដើម្បីយកមកអនុវត្តលើទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទោះបីកិច្ចសន្យានោះធ្វើឡើងនៅទីណាក៏ដោយ ទោះបីភាគីទាំងនោះមានសញ្ជាតិជាអ្វី ហើយស្នាក់នៅទីណាក៏ដោយ ។

ច្បាប់នេះអនុវត្តចំពោះ សហគ្រាសឬគ្រឹះស្ថាន ឧស្សាហកម្ម រ៉ែ ពាណិជ្ជកម្ម សិប្បកម្ម កសិកម្ម សេវាកម្ម ដឹកជញ្ជូន តាមផ្លូវគោក ឬតាមផ្លូវទឹក ទោះជាប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬឯកជន ក្រៅសាសនា ឬក្នុងសាសនាក៏ដោយ ទោះមានលក្ខណៈ ជាការបង្រៀនវិជ្ជាជីវៈ ឬជាការកុសលក៏ដោយ ព្រមទាំងវិជ្ជាជីវៈសេរីនៃសមាគម ឬនៃក្រុមប្រភេទណាក៏ដោយ ។

ច្បាប់នេះក៏ត្រូវអនុវត្តទៅលើបុគ្គលិកទាំងអស់ដែលគ្មានគ្រប់គ្រងដោយសហលក្ខន្តិកៈអ្នករាជការ ឬលក្ខន្តិកៈទូត ព្រមទាំងភ្នាក់ងារក្រុមរាជការសាធារណៈដែលតែងតាំងដោយបណ្តោះអាសន្នដែរ ។

មាត្រា ១០២:

តាមន័យនៃច្បាប់នេះ ពាក្យប្រាក់ឈ្នួល ទោះបីការកំណត់ ឬរបៀបគិតយ៉ាងណាក៏ដោយមានន័យថា ឈ្នួលការងារ ឬឈ្នួលសេវាដែលអាចគិតជាប្រាក់បាន ឬក៏វិធានដោយការព្រមព្រៀងគ្នា ឬដោយច្បាប់ជាតិ ហើយ ដែលនិយោជកត្រូវបើកឱ្យកម្មករនិយោជិតតាមកិច្ចសន្យាជួលការងារ ឬសេវាដោយលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬដោយមាត់ ទទេ ទោះចំពោះការងារដែលបានធ្វើក្តី ឬដែលត្រូវធ្វើក្តីចំពោះសេវាដែលបានបំពេញ ឬត្រូវបំពេញក្តី ។

មាត្រា ១០៣:

ប្រាក់ឈ្នួលមានជាអាទិ៍ដូចតទៅ :-

- ប្រាក់ឈ្នួលសុទ្ធសាធ
- ប្រាក់ម៉ោងបន្ថែម
- កំរៃជើងសា
- បុព្វលាភ និងប្រាក់បំណាច់
- ភាគកម្មក្នុងប្រាក់ចំណេញ
- ប្រាក់ដែលបើកជាអង្វាន់
- តម្លៃអត្ថប្រយោជន៍ជាវត្ថុ
- វិភាជន៍គ្រួសារសំរាប់ភាគដែលលើសពីទឹកប្រាក់ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់
- វិភាជន៍សំរាប់ការឈប់សំរាក ឬបំណាច់សំរាប់ទូទាត់ការឈប់សំរាក
- ចំនួនប្រាក់ដែលនាយោជកត្រូវផ្តល់ឱ្យក្នុងពេលបាត់បង់សម្បទានពលកម្ម និងក្នុងពេលលំហែមាតុភាព ។

មិនត្រូវរាប់បញ្ចូលជាមួយប្រាក់ឈ្នួល:-

- ការព្យាបាលសុខភាព
- វិភាជន៍គ្រួសារតាមច្បាប់
- សោហ៊ុយធ្វើដំណើរ
- អត្ថប្រយោជន៍ដែលផ្តល់ឱ្យ ជាពិសេសចំពោះកម្មករនិយោជិតដើម្បីសំរួលការបំពេញមុខងារ ។

មាត្រា ១០៤:

ប្រាក់ឈ្នួលយ៉ាងតិចណាស់ក៏ត្រូវឱ្យស្មើនឹងប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាដែលត្រូវធានា ពោលគឺរាប់រងកម្មករនិយោជិតគ្រប់រូបឱ្យមានកំពស់ជីវភាពសមរម្យទៅតាមសេចក្តីថ្លែងរូបសំនុំសុទ្ធ ។

មាត្រា ១៣៧:

ក្នុងគ្រឹះស្ថានប្រភេទណាក៏ដោយ ទោះបីគ្រឹះស្ថាននោះមានលក្ខណៈជាការសិក្សាវិជ្ជាជីវៈ ឬជាកិច្ចកុសល ព្រមទាំងនៅក្នុងវិជ្ជាជីវៈសេរីក៏ដោយ ទិរវេលាធ្វើការពេញលេញនៃកម្មករនិយោជិតទាំងពីរភេទមិនត្រូវឱ្យលើសពីប្រាំបី ម៉ោងក្នុងមួយថ្ងៃ ឬស្មើសិបប្រាំបីម៉ោងក្នុងមួយអាទិត្យឡើយ ។

មាត្រា ១៣៩:

ក្នុងករណីមានកិច្ចការប្រញាប់ខុសពីធម្មតា តម្រូវឱ្យកម្មករនិយោជិតធ្វើការបន្ថែមក្រៅម៉ោងពេលធម្មតា ម៉ោងពេលបន្ថែមទាំងនេះត្រូវឱ្យឈ្នួលតាមអត្រាតម្លើងហាសិបភាគរយ ។ ប្រសិនបើធ្វើការបន្ថែមនៅពេលយប់ ឬនៅថ្ងៃឈប់សំរាកប្រចាំសប្តាហ៍ ត្រូវផ្តល់ប្រាក់បន្ថែមតាមអត្រាតម្លើងមួយរយភាគរយ ។

មាត្រា ១៦១:

រៀងរាល់ឆ្នាំ ក្រសួងទទួលបន្ទុកវិស័យការងារចេញប្រកាសកំណត់ថ្ងៃបុណ្យដែលត្រូវឈប់មានប្រាក់ឈ្នួល សំរាប់កម្មករនិយោជិតនៃសហគ្រាសទាំងអស់ ។

ថ្ងៃបុណ្យឈប់សំរាកមានប្រាក់ឈ្នួលទាំងឡាយនេះ មិនផ្តាច់ថេរវេលាធ្វើការដែលត្រូវគិតដើម្បីឱ្យឈប់សំរាក ប្រចាំឆ្នាំមានប្រាក់ឈ្នួលនោះទេ ម្យ៉ាងទៀតក៏មិនត្រូវទូទាត់ដើម្បីបន្ថយថ្លៃឈប់សំរាកប្រចាំឆ្នាំនោះដែរ ។

មាត្រា ២៣៨:

សហគ្រាស និងគ្រឹះស្ថានដែលចង្អុលក្នុង *មាត្រា ១៩* ចេញនេះត្រូវរៀបចំឱ្យមានការព្យាបាលបឋមសំរាប់កម្មករ និយោជិតរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ២៤០:

ក្រុមគ្រូពេទ្យការងារអាចមានជាពិសេសសំរាប់សហគ្រាសនីមួយៗ ឬមានក្រុមគ្រូពេទ្យការងារមួយសំរាប់សហគ្រាសច្រើនប្រើប្រាស់រួមគ្នាតាមសារៈសំខាន់នៃសហគ្រាស ។

សោហ៊ុយចំណាយក្នុងការងាររៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមគ្រូពេទ្យការងារ ត្រូវនៅក្នុងបន្ទុកនិយោជក ។ ក្នុងករណីដែលក្រុមគ្រូពេទ្យមួយបំរើសហគ្រាសច្រើននោះ សោហ៊ុយត្រូវចេញតាមសមាមាត្រនៃចំនួនកម្មករនិយោជិតក្នុង សហគ្រាសនីមួយៗ ។

ឃ) ច្បាប់ភូមិបាល

ច្បាប់ភូមិបាលនេះត្រូវបានរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានអនុម័តនៅថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០១ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៦ នីតិកាលទី២ និងប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រម នស/រកម/០៨០១/១៤ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០០១ ។

មាត្រា ៣:

ជនគ្រប់រូបត្រូវគោរពទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ និងកម្មសិទ្ធិឯកជនស្របច្បាប់លើអចលនវត្ថុ ។
ការគ្រប់គ្រងផ្នែករដ្ឋបាលសុរិយោដីលើអចលនវត្ថុដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ និងការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិលើ
អចលនវត្ថុទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ។
បទបញ្ជា និងនីតិវិធីនៃការគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ នឹងត្រូវកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យ ។

មាត្រា ៥:

គ្មានបុគ្គលណាមួយត្រូវបានគេដកហូតកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបានទេ ប្រសិនបើការដកហូតនេះមិនមែនដើម្បី
ប្រយោជន៍សាធារណៈ ។ ការដកហូតត្រូវធ្វើទៅតាមទម្រង់និងនីតិវិធីបញ្ញត្តិដោយច្បាប់ និងបទបញ្ជាបន្ទាប់ពីបាន
ផ្តល់សំណងជាមុនដោយសមរម្យ និងយុត្តិធម៌ ។

មាត្រា ៧:

របបកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុមុនឆ្នាំ ១៩៧៩ មិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ ។

មាត្រា ៨:

មានតែរូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលដែលមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេទើបមានសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើដីនៃព្រះរាជាណា
ចក្រកម្ពុជា ។
អ្នកមានឧបនិស្ស័យជាកម្មសិទ្ធិករលើដីនៅកម្ពុជាគឺពលរដ្ឋខ្មែរទាំងអស់ សមូហភាពដែនដីសាធារណៈ ក្រឹះស្ថាន
សាធារណៈ សហគមន៍ឬសមាគមកម្ពុជា សហគ្រាសសាធារណៈ និងក្រុមហ៊ុនស៊ីវិល ឬពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា និងគ្រប់
អង្គការកម្ពុជា ដែលបានទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់ថាជានីតិបុគ្គល ។

មាត្រា ២៣:

សហគមន៍ជនជាតិភាគតិច គឺជាក្រុមមនុស្សដែលរស់នៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលមានសមា
ជិកទាំងអស់បង្ហាញនូវការឯកភាពនៃជាតិពន្ធុ សង្គមវប្បធម៌និងសេដ្ឋកិច្ចប្រតិបត្តិរបៀបរស់នៅតាមប្រពៃណី និងដាំដុះ
លើដីដែលខ្លួនកាន់កាប់ទៅតាមក្បួនខ្នាតទំនៀមទំលាប់នៃការប្រើប្រាស់ជាសមូហភាព ។
ក្នុងពេលរង់ចាំការកំណត់ខាងផ្លូវច្បាប់នូវលក្ខន្តិកៈរបស់សហគមន៍ ក្រុមដែលមានជាក់ស្តែងមកទល់បច្ចុប្បន្ន
នេះនឹងបន្តគ្រប់គ្រងសហគមន៍ និងអចលនវត្ថុរបស់ខ្លួនតាមប្រពៃណី ហើយត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៣០:

បុគ្គលទាំងឡាយដែលបានអាស្រ័យផលនៃភោគៈដោយសន្តិវិធី និងមិនមានការជំទាស់ចាប់ពី៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំយ៉ាង
តិចគិតមកដល់កាលបរិច្ឆេទនៃការប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់នេះលើអចលនវត្ថុ ដែលមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ក្នុងការ
កាន់កាប់ជាឯកជនមានសិទ្ធិស្នើសុំប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិស្ថាពរ ។

ក្នុងករណីមានការជំទាស់ដល់ការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិស្ថាពរនេះ អ្នកតវ៉ាត្រូវយកភស្តុតាងមកបញ្ជាក់ថា ខ្លួនឯង ផ្ទាល់បានបំពេញលក្ខខណ្ឌនៃភាគៈដោយសន្តិវិធី និងមិនមានការជំទាស់ចាប់ពី៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ នៅលើអចលនវត្ថុដែល មានជំទាស់ឬយកភស្តុតាងដែលថាខ្លួនបានទិញអចលនវត្ថុនោះពីភាគីដើមឬពីសិទ្ធិវន្តស្របច្បាប់ ឬអ្នកទទួលផ្ទេរកម្ម សិទ្ធិឬពីសន្តតិជនរបស់ខ្លួន ។

ខ) ច្បាប់ព្រៃឈើ

ច្បាប់ព្រៃឈើត្រូវបានអនុម័តដោយរដ្ឋសភាជាតិ នៅថ្ងៃទី ៣០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០២ និង ប្រកាសឱ្យ ប្រើប្រាស់ដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៨០២/០១៦ នៅថ្ងៃទី ៣១ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០០២ ។ មាត្រាពាក់ ព័ន្ធសំខាន់ៗមាន ដូចតទៅ:

មាត្រា ១:

ច្បាប់នេះកំណត់ក្របខណ្ឌនៃការគ្រប់គ្រង ការប្រមូលផល ការប្រើប្រាស់ ការអភិវឌ្ឍន៍ និង ការអភិរក្សព្រៃ ឈើនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

គោលបំណងនៃច្បាប់នេះ គឺធានានូវការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដើម្បីផលប្រយោជន៍សង្គម សេដ្ឋកិច្ច និង បរិស្ថាន រួមទាំងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និងមរតកវប្បធម៌ ។

មាត្រា ២:

ច្បាប់នេះមានវិសាលភាពអនុវត្តលើរាល់ព្រៃឈើទាំងអស់ ទោះជាប្រភេទព្រៃនោះកើតឡើងដោយធម្មជាតិក្តី ឬដោយដាំក្តី ។

រដ្ឋធានាសិទ្ធិប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណីនូវផល អនុផលព្រៃឈើរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន ក្រោមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ នេះ ឬច្បាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ៣:

ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើត្រូវស្ថិតនៅក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចទូទៅនៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ។ ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើទឹកស្អិតនៅក្រោមច្បាប់មួយដោយឡែក ។

រដ្ឋផ្តល់សិទ្ធិគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិដល់ក្រសួងបរិស្ថាន ក្រោមបទបញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការ ពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៦ ព្រះរាជក្រឹត្យស្តីពីការបង្កើត និងការ កំណត់តំបន់ការពារធម្មជាតិ ចុះថ្ងៃទី០១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៣ និងលិខិតបទដ្ឋានច្បាប់ផ្សេងៗទៀត ។

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ មានសិទ្ធិសហការធ្វើសកម្មភាពពង្រឹងការអនុវត្តន៍ច្បាប់ ចំពោះរាល់ បទល្មើសព្រៃឈើដែលកើតមាននៅក្នុងតំបន់ការពារធម្មជាតិក្រោមការសម្របសម្រួលជាមួយក្រសួងបរិស្ថានស្របតាម

បទប្បញ្ញត្តិដូចមានចែងក្នុងជំពូកទី១៤ នៃច្បាប់នេះ ។ សកម្មភាពនេះនឹងមិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ដែនសមត្ថកិច្ចគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិឡើយ ។

មាត្រា ៤:

ក្នុងការអនុវត្តន៍ច្បាប់នេះ រាល់ការសម្រេចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដែលមានសក្តានុពលភាពចំពោះផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរទៅលើប្រជាពលរដ្ឋទូទៅ លើជីវភាពសហគមន៍មូលដ្ឋាន និងលើធនធានព្រៃឈើនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវមានការចូលរួមជាសាធារណៈ ។

សកម្មភាពចម្បងៗពាក់ព័ន្ធនឹងប្រព័ន្ធមជ្ឈដ្ឋានព្រៃឈើ ដែលអាចបណ្តាលឱ្យមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់ដល់សង្គមនិងបរិស្ថាន ចាំបាច់ត្រូវមានការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាននិងផលប៉ះពាល់សង្គម ដោយផ្អែកតាមក្រុមបច្ចេកទេសគ្រប់គ្រងព្រៃឈើកម្ពុជា និងស្របតាមច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាននិងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ។ ឯកសារនៃការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងផលប៉ះពាល់សង្គមត្រូវផ្តល់ជូនសំរាប់ការចូលរួមផ្តល់មតិជាសាធារណៈបាន ។

រាល់ការសំរេចចុងក្រោយលើរាល់សកម្មភាពចម្បងៗ ពាក់ព័ន្ធនឹងប្រព័ន្ធមជ្ឈដ្ឋានព្រៃឈើ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវពិចារណាលើអនុសាសន៍ចុងក្រោយនៃការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងផលប៉ះពាល់សង្គម ។ ការសំរេចចុងក្រោយណាមួយក្រោមមាត្រានេះ រាជរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ។

មាត្រា ៩៤:

បុគ្គលណាដែលបានប្រព្រឹត្តិបទល្មើសព្រៃឈើ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ខូចខាតដល់មជ្ឈដ្ឋានព្រៃឈើត្រូវចេញ ថ្លៃស្តារ ឬជួសជុលការខូចខាត មានលក្ខខណ្ឌដូចដើមឡើងវិញ ។

ច) ច្បាប់ជលផល

ច្បាប់ស្តីពីជលផល ត្រូវបានអនុម័តដោយរដ្ឋសភា នៅថ្ងៃទី ៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០០៦ និងប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៥០៦/០១១ នៅថ្ងៃទី ២១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៦ ។ មាត្រាពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗមានដូចតទៅ:

មាត្រាទី ៤:

ធនធានជលផលមានសិរាង្គទឹកសាប និងសមុទ្រ ជាសត្វ និង រុក្ខជាតិ មានជីវិត ឬគ្មានជីវិត ជាអាទិ៍ មច្ឆជាតិ សិប្បីសត្វ ថលជលិកសត្វ បាណកសត្វ ឧរង្គសត្វ ថនិកសត្វ សត្វឥតឆ្អឹងកងផ្សេងទៀតដែលបង្កកំណើតនៅក្នុងទឹក ប្លង់តុង សារាយ ស្មៅសមុទ្រ ផ្កាថ្ម ព្រៃលិចទឹកព្រម ទាំងព្រៃកោងកាងជាដើម ។

មាត្រាទី ១៨:

តំបន់គ្រប់គ្រងជលផលជាអាទិ៍ តំបន់ទឹកជួរ អន្លង់ជ្រៅនៅតាមដងទន្លេ បឹងទន្លេសាប បឹង ព្រៃលិចទឹក តំបន់កោះ តំបន់ស្មៅសមុទ្រ តំបន់ផ្កាថ្ម និងព្រៃកោងកាង ដែលជាកន្លែងមានសារៈសំខាន់ដល់និរន្តរភាពនៃធនធាន ជលផលត្រូវរៀបចំចាត់ថ្នាក់ជាកន្លែងការពារ និងអភិរក្សធនធានជលផល ។

មាត្រាទី ២០:

ហាមឃាត់ដាច់ខាត ចំពោះការធ្វើនេសាទគ្រប់ប្រភេទនៅក្នុងដែននេសាទដោយប្រើឧបករណ៍ដូច ខាងក្រោម៖

- ១- ឧបករណ៍ឆក់ គ្រឿងផ្ទុះ និងសារធាតុពុលគ្រប់ប្រភេទ ។
- ២- ឧបករណ៍បូម បាច ពង្រឹងផ្នែកណាមួយនៃដែននេសាទដែលបង្កហានិភ័យដល់ធនធានជលផល ។
- ៣- សម្រាស់ ឬមធ្យោបាយផ្សេងទៀតដែលធ្វើឱ្យត្រី ឬវារីសត្វកុំ ។
- ៤- ច្បូក សាង ស្ម ឧបករណ៍បាញ់ព្រួញដែលរួមផ្សំគ្រឿងផ្ទុះ ។
- ៥- មងបោះ មងកាំង ឬ មងពស់ថ្នាន់គ្រប់ប្រភេទ ។
- ៦- មង ឬ អូនគ្រប់ប្រភេទដែលមានក្រឡាតូចជាងមួយសង្កឹមម៉ែត្រកន្លះ (១.៥ស.ម) ក្នុងដែននេសាទទឹកសាប
- ៧- មងគ្រប់ប្រភេទដែលមានក្រឡាធំជាងដប់ប្រាំ (១៥) សង្កឹមម៉ែត្រក្នុងដែននេសាទទឹកសាប ។
- ៨- អូនអូសតូ ឬ អូនហ៊ុមរួមផ្សំភ្លើងដែលធ្វើឱ្យត្រី ឬវារីសត្វកុំ ។
- ៩- ឧបករណ៍នេសាទស្បែកមុងគ្រប់ប្រភេទនៅទឹកសាប ។
- ១០- អូនអូសគ្រប់ប្រភេទនៅទឹកសាប និងលិបយន្ត ។
- ១១- ព្រួលគ្រប់ប្រភេទដែលមានចន្លោះពីត្រៀមមួយទៅត្រៀមមួយតូចជាងមួយសង្កឹមម៉ែត្រកន្លះ (១.៥ស.ម)
- ១២- ខ្សែចងគ្រប់ប្រភេទ និងមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀតដែលបង្កលក្ខណៈឱ្យត្រីផ្អើល ។
- ១៣- ទំនប់រួមផ្សំដោយឧបករណ៍នេសាទគ្រប់ប្រភេទ ។
- ១៤- ឧបករណ៍នេសាទទំនើប ឬឧបករណ៍នេសាទដែលបង្កើតថ្មី ឬរបៀបនេសាទបែបថ្មីដែលនាំមកនូវការ បំផ្លាញមធ្យម ជាតិ ធនធានជលផល ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីជលផល ឬដែលគ្មានកំណត់ក្នុងប្រកាសរបស់រដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ។

មាត្រាទី ២២:

ហាមឃាត់ ការចាក់ចោល ការបោះចោល ការបង្ហូរ ឬ ការបាចពង្រាយទៅក្នុងដែននេសាទនូវកាកសំណល់រឹង ឬ រាវ ឬសារធាតុពុលដែលបានកំណត់កោយច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ នៃព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជានិងអនុសញ្ញា ឬសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការបំពុលបរិស្ថាន ឬការប្រព្រឹត្តិសកម្មភាពដែលធ្វើឱ្យពុល ឬ ការបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់វារីសត្វ និងវារីរុក្ខជាតិ ។

ន) ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក

ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកត្រូវបានអនុម័តដោយរដ្ឋសភាជាតិកម្ពុជានៅក្នុងខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៧ ។ មាត្រាពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗមួយចំនួនទាក់ទងនឹងគម្រោងមាន៖

មាត្រា ៣:

ទឹក និងធនធានទឹកជាសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ។

មាត្រា ៥:

ក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយមមានភារកិច្ចគ្រប់គ្រង ដឹកនាំ និងត្រួតពិនិត្យ ក្នុងការអនុវត្តនីតិវិធីច្បាប់នេះ ។ ក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយមត្រូវពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនិងក្រសួងពាក់ព័ន្ធនានា ។ ក្នុងករណីចាំបាច់រាជរដ្ឋាភិបាល អាចនឹងបង្កើតគណៈកម្មការចម្រុះចំពោះមុខដើម្បីដោះស្រាយ និងសម្របសម្រួលការងាររវាងបណ្តាក្រសួងពាក់ព័ន្ធ ។

មាត្រាទី ៧:

ការសហការ និងចូលរួមរបស់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ផ្នែកឯកជនអ្នកទទួលបានផលគ្រប់ប្រភេទ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការអន្តរជាតិ នឹងត្រូវបានជំរុញដោយរាជរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងសកម្មភាពដែលទាក់ទងទៅនឹងការគ្រប់គ្រង ការវិនិយោគ ការធ្វើអាជីវកម្ម ការអភិរក្ស និងការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានទឹក ។

មាត្រាទី ៨:

ក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយម មានភារកិច្ចរៀបចំ និងរក្សាទុកនូវរាល់សារពើភ័ណ្ឌធនធានទឹកនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ សារពើភ័ណ្ឌនេះ បង្ហាញអំពីទីតាំងបរិមាណ និងគុណភាពនៃធនធានទាំងនោះក្នុងរយៈពេលពេញមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ។

ទិន្នន័យស្តីពីបរិមាណ និងគុណភាពទឹក និងព័ត៌មានផ្សេងៗពាក់ព័ន្ធនឹងទឹកដែលស្ថាប័ននានាប្រមូលបានត្រូវបញ្ជូនមកក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយមតាមស្តង់ដារច្បាប់ទេស ។

ព័ត៌មាន និងទិន្នន័យខាងលើនេះអាចផ្តល់ជូន បានដោយឥតគិតថ្លៃដល់គ្រប់ស្ថាប័នរាជរដ្ឋាភិបាល និងសហគមន៍នានា ក្នុងទិសដៅបំរើផលប្រយោជន៍សាធារណៈលើកលែងតែព័ត៌មាន និង ទិន្នន័យសម្ងាត់ ។

ក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយមអាចតម្រូវឱ្យមានការបង់ប្រាក់ចំពោះពាក្យសុំទាំងឡាយណាដែលធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងអាជីវកម្ម ។

មាត្រា ១១:

បុគ្គលគ្រប់រូបមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានទឹកក្នុងបរិមាណមួយមិនលើសពីសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់ជាមូលដ្ឋានសំរាប់ការហូបចុក បោកគក់ ងូត និងតម្រូវការផ្សេងទៀត រួមមានការចិញ្ចឹមសត្វ ការចិញ្ចឹមត្រី ការស្រោចស្រពស្ពានច្បារ និង ដំណាំ ដោយជៀសវាងមិនអោយមានការប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិស្របច្បាប់របស់អ្នកដទៃ ។

មាត្រាទី ២២:

រាល់ការបញ្ចេញចោល ការទុកចោល ឬការរក្សាទុកនូវសារធាតុពុលដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់គុណភាពទឹក និងអាចបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិត្រូវតែសុំអាជ្ញាប័ណ្ណទឹក ឬ ការអនុញ្ញាតិ ។

ប្រភេទសារធាតុពុលដែលមានចែងខាងលើ និង ស្តង់ដារច្រើកទេសនៃការបញ្ចេញទឹកសំណល់នឹងមានកំណត់ ដោយអនុក្រឹត្យ ។

រាល់កិច្ចដំណើរការក្នុងមាត្រានេះ ក្រសួងធនធានទឹកនិងឧតុនិយមត្រូវពិគ្រោះយោបល់ជាមួយក្រសួងពាក់ព័ន្ធ នានា ។

៥) អនុក្រឹត្យ ស្តីពីកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន

អនុក្រឹត្យលេខ ៧២ អនក្រ.បក ស្តីពីកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន បានអនុម័តនៅថ្ងៃទី ១១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។ មាត្រាពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗមួយចំនួនទាក់ទងនឹងគម្រោងមាន៖-

មាត្រា ១:

អនុក្រឹត្យនេះមានគោលបំណង ៖-

- កំណត់ការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន លើរាល់គម្រោង និងសកម្មភាពរបស់ឯកជន ឬសាធារណៈ ហើយត្រូវបានពិនិត្យ និងវាយតម្លៃដោយក្រសួងបរិស្ថាន មុននឹងដាក់ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេច ។
- កំណត់ប្រភេទ និងទំហំគម្រោង សកម្មភាពដែលបានស្នើឡើង ព្រមទាំងសកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និងកំពុងដំណើរការ ទាំងឯកជន ទាំងសាធារណៈ ដែលត្រូវវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ។
- បំផុសឱ្យមានការចូលរួមពីសាធារណជន ក្នុងកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ព្រមទាំងទទួលយកមតិយោបល់មកធ្វើការពិចារណាក្នុងកិច្ចដំណើរការអនុម័តគម្រោង ។

មាត្រា ២:

អនុក្រឹត្យនេះ មានវិសាលភាពអនុវត្តចំពោះគម្រោងដែលស្នើឡើង ព្រមទាំងសកម្មភាពដែលមានស្រាប់ និងកំពុងដំណើរការ ដែលជាបុគ្គលឯកជន ជាក្រុមហ៊ុនឯកជន ក្រុមហ៊ុនចំរុះរដ្ឋ ឬជាក្រុមហ៊ុនរដ្ឋ ជាក្រសួង-ស្ថាប័នរដ្ឋ ដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃអនុក្រឹត្យនេះ លើកលែងតែគម្រោងដែលមានលក្ខណៈពិសេស និងចាំបាច់បន្ទាន់ ដែលសម្រេចដោយរាជរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ៣:

ក្រសួងបរិស្ថានមានភារៈកិច្ច :-

ក/- ពិនិត្យ និងវាយតម្លៃលើរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដោយសហការជាមួយក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ។

ខ/- តាមដានឃ្នាំមើល និងចាត់វិធានការ ឱ្យម្ចាស់គម្រោងប្រតិបត្តិតាម ផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថានក្នុងដំណាក់កាលសាងសង់ ប្រតិបត្តិ និងបញ្ចប់គម្រោង ដូចមានចែងក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដែលបានអនុម័តរួច ។

មាត្រា ៤:

ម្ចាស់គម្រោងត្រូវដាក់ពាក្យសុំពិនិត្យរបាយការណ៍ វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ និងរបាយការណ៍សិក្សាលទ្ធភាពទៅក្រសួងបរិស្ថាន ចំពោះគម្រោងដែលអាចបង្កហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានធ្ងន់ធ្ងរ ដល់ធនធានធម្មជាតិ អេកូស៊ីស្តែមសុខភាព និងសុខុមាលភាពសាធារណៈ ។

មាត្រា ១៧:

ក្រសួងបរិស្ថានត្រូវពិនិត្យរបាយការណ៍ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១៦ ព្រមទាំងចាត់បញ្ជូនយោបល់ និងសំណើរទៅម្ចាស់គម្រោង និងស្ថាប័នអនុម័តគម្រោងក្នុងរយៈពេល ៣០ ថ្ងៃ គិតថ្ងៃធ្វើការ ចាប់ពីថ្ងៃដែលក្រសួងបានទទួលរបាយការណ៍សិក្សាលទ្ធភាព និងរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពីម្ចាស់គម្រោង ។

មាត្រា ២០:

មុនចាប់ដំណើរការអនុវត្តគម្រោង ម្ចាស់គម្រោងត្រូវទទួលយោបល់ឯកភាពពីក្រសួងបរិស្ថានលើរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដំបូង ឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ។

ឈ) អនុក្រឹត្យ ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យការបំពុលទឹក

អនុក្រឹត្យលេខ ២៧ អនក្រ.បក ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យការបំពុលទឹក បានអនុម័តនៅថ្ងៃទី០៦ ខែមេសា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។ មាត្រាពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗមួយចំនួនទាក់ទងនឹងគម្រោងមាន៖-

មាត្រា ១:

អនុក្រឹត្យនេះមានគោលដៅ កំណត់ការត្រួតពិនិត្យការបំពុលទឹក ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយការបំពុលទឹកនៅតាមតំបន់ទឹកសាធារណៈ សំដៅធានាបានការការពារសុខភាពមនុស្ស និងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ ។

មាត្រា ២:

អនុក្រឹត្យនេះមានវិសាលភាពអនុវត្តចំពោះរាល់ប្រភពបំពុល និងរាល់សកម្មភាពទាំងឡាយដែលបង្កឱ្យមានការបំពុលទឹកនៅតាមតំបន់ទឹកសាធារណៈ ។

មាត្រា ៤:

ហាមឃាត់ដាច់ខាតនូវការចាក់ចោលសំរាម សំណល់រឹង ឬសារធាតុប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់នៅក្នុងតំបន់ទឹកសាធារណៈ ។

ហាមឃាត់ដាច់ខាតនូវការទុកដាក់ ឬការចាក់ចោលសំរាម សំណល់រឹង ឬសារធាតុប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ដែលនាំឱ្យមានការបំពុលទឹកតំបន់ទឹកសាធារណៈ ។

មាត្រា ៥:

ហាមឃាត់ដាច់ខាតនូវការបង្ហូរទឹកល្អិតល្អន់នៅស្ថាន ឬពីអាគារសាធារណៈ ចូលទៅក្នុងតំបន់ទឹកសាធារណៈ ដោយពុំឆ្លងកាត់ប្រព័ន្ធលូសាធារណៈ ឬប្រព័ន្ធប្រោះសំអាតនានា ។

មាត្រា ៦:

កំរិតកំណត់ស្តង់ដារគុណភាពទឹកនៅតាមតំបន់ទឹកសាធារណៈ សំរាប់អភិរក្សជីវចម្រុះនៅក្នុងទឹកមានចែងនៅក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធទី៤ នៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ៤: កំរិតកំណត់ស្តង់ដារគុណភាពទឹកនៅតាមតំបន់ទឹកសាធារណៈសំរាប់អភិរក្សជីវចម្រុះនៅក្នុងទឹក

១- សំរាប់ទន្លេ

ល.រ	ប៉ារ៉ាម៉ែត្រ	ខ្នាត	កំរិតស្តង់ដារ
1	pH	mg/l	6.5 – 8.5
2	BOD ₅	mg/l	1 – 10
3	សារធាតុរឹងអណ្តែតក្នុងទឹក (SS)	mg/l	25 – 100
4	កំរិតរលាយអុកស៊ីសែន (DO)	mg/l	2.0 - 7.5
5	កូលីហ្វម (Coliform)	MPN/100ml	< 5000

២- សំរាប់បឹង និង អាងស្តុកទឹក

ល.រ	ប៉ារ៉ាម៉ែត្រ	ខ្នាត	កំរិតស្តង់ដារ
1	pH	mg/l	6.5 – 8.5
2	COD	mg/l	1 – 8
3	សារធាតុរឹងអណ្តែតក្នុងទឹក (SS)	mg/l	1 – 15
4	កំរិតរលាយអុកស៊ីសែន (DO)	mg/l	2.0 - 7.5
5	កូលីហ្វម (Coliform)	MPN/100ml	< 1000
6	អាសូតសរុប (Total Nitrogen)	mg/l	1.0 – 0.6
7	ផូស្វ័រសរុប (Total Phosphorus)	mg/l	0.005 – 0.05

៣- សំរាប់ទឹកសមុទ្រ

ល.រ	ប៉ារ៉ាម៉ែត្រ	ខ្នាត	កំរិតស្តង់ដារ
1	pH	mg/l	7.0 – 8.3
2	COD	mg/l	2 – 8
3	កំរិតអុកស៊ីសែន (DO)	mg/l	2 - 7.5
4	កូលីហ្វរម (Coliform)	MPN/100ml	< 1000
5	សមាសធាតុប្រេង (Oil content)	mg/l	0
6	អាសូតសរុប (Total Nitrogen)	mg/l	1– 1.0
7	ផូស្វរសរុប (Total Phosphorus)	mg/l	0.02 – 0.09

៣) អនុក្រឹត្យ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង

អនុក្រឹត្យលេខ ៣៦ អនក្រ.បក ស្តីពីការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង បានចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។ មាត្រាពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗមួយចំនួនទាក់ទងនឹងគម្រោងមាន៖-

មាត្រា ១:

អនុក្រឹត្យនេះមានគោលដៅកំណត់ការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង ប្រកបដោយលក្ខណៈបច្ចេកទេសសមស្រប និងប្រកបដោយសុវត្ថិភាព សំដៅធានាបាននូវការការពារសុខភាពសាធារណៈ គុណភាពបរិស្ថាន និងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ ។

មាត្រា ២:

អនុក្រឹត្យនេះមានវិសាលភាពអនុវត្ត ចំពោះរាល់សកម្មភាពបោះចោល ទុកដាក់ ស្តុក ប្រមូល ដឹកជញ្ជូន កែច្នៃ និងបញ្ចេញចោលសំរាម និងសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ។

មាត្រា ៣:

- និយមន័យពាក្យបច្ចេកទេសដែលប្រើក្នុងអនុក្រឹត្យនេះ ត្រូវបានបកស្រាយដូចតទៅ៖
- ក- "សំណល់រឹង" គឺសំដៅទៅលើវត្ថុរឹង សារធាតុរឹង ផលិតផល ឬរបស់កំទេចកំទីដែលលែងត្រូវការប្រើប្រាស់ ហើយដែលត្រូវបានគេបោះបង់ចោល មានបំណងបោះបង់ចោល ឬតម្រូវឱ្យបោះបង់ចោល ។
  - ខ- "សំរាម" គឺជាផ្នែកមួយនៃសំណល់រឹងដែលពុំមានផ្ទុកជាតិពុល ឬសារធាតុបង្កគ្រោះថ្នាក់ ហើយត្រូវបញ្ចេញពីលំនៅស្ថាន អាគារសាធារណៈ រោងចក្រ ទីផ្សារ សណ្ឋាគារ អាគារពាណិជ្ជកម្ម ភោជនីយដ្ឋាន មធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន កន្លែងកំសាន្ត ។ល។
  - គ- "សំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់" គឺសំដៅទៅលើសារធាតុវិទ្យុសកម្ម ផ្ទុះ ពុល ឆេះ បង្កឱ្យមានជំងឺមហារីក ចំលងជំងឺ ធ្វើឱ្យរលាក ធ្វើឱ្យច្រេះ ធ្វើអុកស៊ីតកម្ម ឬសារធាតុគីមីដទៃទៀត ដែលអាចនាំឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់មនុស្ស សត្វ ឬមានការបំផ្លិចបំផ្លាញដល់រុក្ខជាតិ ទ្រព្យសម្បត្តិសាធារណៈនិងបរិស្ថាន។ សំណល់ប្រកបដោយគ្រោះ

ថ្នាក់អាចមានប្រភពពិលំនៅដ្ឋាន រោងចក្រឧស្សាហកម្ម សកម្មភាពកសិកម្ម សកម្មភាពអាជីវកម្ម និងសេវាកម្ម អាជីវកម្មរ៉ែ ។ល។ ប្រភេទសំណល់ប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ មានចែងនៅក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធនៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

មាត្រា ៧:

ហាមឃាត់ជាដាច់ខាត ការបោះចោលសំរាមនៅតាមទីសាធារណៈ ឬការចាក់ចោលសំរាមខុសទីកន្លែងដែល កំណត់ដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ។

ជ) អនុក្រឹត្យ ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យការបំពុលខ្យល់ និងការរំខានដោយសំលេង

អនុក្រឹត្យលេខ ៤២អនក្រ.បក ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យការបំពុលខ្យល់និងការរំខានដោយសំលេងបានចូលជាធរ មានគតិយុត្តចាប់ពីថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០០ ។ មាត្រាពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗមួយចំនួនទាក់ទងនឹងគម្រោងមាន៖ -

មាត្រា ១:

អនុក្រឹត្យនេះកំណត់ការត្រួតពិនិត្យការបំពុលខ្យល់ និងការរំខានដោយសំលេងដើម្បីទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយ សារធាតុដែលបំពុលខ្យល់ និងសំលេងក្នុងបរិយាកាសដើរការការពារគុណភាពបរិស្ថាន និងសុខភាពសាធារណៈ ។

មាត្រា ២:

អនុក្រឹត្យនេះមានវិសាលភាពអនុវត្ត និងចាត់វិធានការចំពោះរាល់ប្រភពបំពុលចល័ត និងអចល័តទាំងឡាយ ដែលបង្កឱ្យមានការបំពុលខ្យល់ និងការរំខានដោយសំលេងនៅក្នុងបរិយាកាស ។

មាត្រា ៤:

កំរិតកំណត់ស្តង់ដារគុណភាពខ្យល់ មានចែងនៅក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ១ និងកំរិតកំណត់ស្តង់ដារអតិបរមានៃសា រធាតុប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យមាននៅក្នុងខ្យល់មានចែងនៅក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ២ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ១: កំរិតកំណត់ស្តង់ដារគុណភាពខ្យល់

ល.រ	ប៉ារ៉ាម៉ែត្រ	រយៈពេល ១ ម៉ោង ជាមធ្យម mg/m ³	រយៈពេល ៨ ម៉ោង ជាមធ្យម mg/m ³	រយៈពេល ២៤ ម៉ោង ជាមធ្យម mg/m ³	រយៈពេល ១ ឆ្នាំ ជាមធ្យម mg/m ³
1	ការបួនអុកស៊ីត (CO)	40	20	-	-
2	អាសូតឌីអុកស៊ីត (NO ₂)	0.3	-	0.1	-
3	ស្ថាន់ដ័រឌីអុកស៊ីត (SO ₂)	0.5	-	0.3	0.1
4	អុកស៊ីត (O ₂)	0.2			
5	សំណ (Pb)			0.005	
6	សារធាតុរឹងអណ្តែតក្នុងខ្យល់ (TSP)	-	-	0.33	0.1

កំណត់សំគាល់: កំរិតកំណត់ស្តង់ដារនេះអនុវត្តសំរាប់ធ្វើការវាយតម្លៃគុណភាពខ្យល់ទូទៅ និង អង្កេតតាមដានស្ថានភាពនៃការបំពុលខ្យល់ ។ វិធីសាស្ត្រនៃការវិភាគគុណភាពខ្យល់នឹងត្រូវកំណត់តាមគោលការណ៍ណែនាំរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ។

មាត្រា ១១:

ហាមឃាត់ដាច់ខាតការនាំចូល ប្រើប្រាស់ផលិតផលយន្ត និងគ្រឿងយន្តគ្រប់ប្រភេទក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលយានយន្ត និងគ្រឿងយន្តទាំងនោះបានបញ្ចេញសារធាតុបំពុល និងសំលេងមិនឆ្លើយតបទៅនឹងកំរិតកំណត់ស្តង់ដារដូចមានចែងនៅក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ ៤ និងឧបសម្ព័ន្ធ ៥ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ៥: កំរិតកំណត់ស្តង់ដារអតិបរមា ដែលអនុញ្ញាតបញ្ចេញសំលេងនៅលើផ្លូវសាធារណៈ ពីប្រភពយានយន្ត

ល.រ	ប្រភេទយានយន្ត	កំរិតអតិបរមា dB(A)
1	ទោចក្រយានចំណុះស៊ីឡាំង (CC) < 125cm ³	85
2	ទោចក្រយានចំណុះស៊ីឡាំង (CC) ≥ 125cm	90
3	ត្រីចក្រយានយន្ត	90
4	រថយន្តធនតូច រថយន្តដឹកអ្នកដំណើរ < ១២ នាក់	80
5	រថយន្តដឹកអ្នកដំណើរ ≥ ១២ នាក់	85
6	រថយន្តដឹកអ្នកដឹកទំនិញដែលផ្ទុកទំនិញ < ៣.៥ តោន	85
7	រថយន្តដឹកទំនិញដែលផ្ទុកទំនិញ ≥ ៣.៥ តោន	88
8	រថយន្តដឹកទំនិញដែលផ្ទុកមានកម្លាំង ≥ ១៥០ kW	89
9	គ្រឿងយន្តផ្សេងទៀតដែលមិនបានរៀបរាប់ខាងលើ	91

កំណត់សំគាល់: កំរិតកំណត់ស្តង់ដារនេះអនុវត្តសំរាប់ការត្រួតពិនិត្យកំរិតបញ្ចេញសំលេងពីប្រភពយានយន្តគ្រប់ប្រភេទ ដែលកំពុងធ្វើការលើផ្លូវសាធារណៈ ។

មាត្រា១៨:

ការត្រួតពិនិត្យនូវការបញ្ចេញឧស្ម័ន និងសំលេងពីប្រភពចល័ត ជាសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ដោយមានកិច្ចសហការពីក្រសួងនិងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ។ ចំពោះនីតិវិធីក្នុងការត្រួតពិនិត្យនេះ ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរួមរបស់អន្តរក្រសួង ។

២.៣ ដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាននៅកម្ពុជា

ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និងអនុក្រឹត្យស្តីពីកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ប្រើជាឧបករណ៍ផែនការបរិស្ថានសំរាប់គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍នានា ដែលមាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដោយទាមទារថា “ ការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ត្រូវអនុវត្តលើគម្រោង និងសកម្មភាពរបស់ឯកជន ឬសាធារណៈ ហើយត្រូវបានពិនិត្យនិងវាយតម្លៃដោយក្រសួងបរិស្ថាន មុនដាក់ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេច ” (មាត្រា ទី៦ នៃច្បាប់) ។ អនុក្រឹត្យស្តីពីកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានមានការទាមទារថា “ ត្រូវដាក់ជូននូវរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ព្រមជាមួយនឹងរបាយការណ៍ការសិក្សាសមិទ្ធិលទ្ធភាពរបស់គម្រោងទៅក្រសួងបរិស្ថានដើម្បីពិនិត្យ និងអនុម័ត ” ។ ដំណើរការនេះបាននឹងកំពុងអនុវត្តតាមដោយគម្រោងបច្ចុប្បន្ន ហើយម្ចាស់គម្រោង “ ក្រុមហ៊ុនកោះពស់ (ខេមបូឌា) អ៊ុនភេសមេន គ្រួស អិលធីឌី ” ចាំបាច់ត្រូវដាក់ជូននូវរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ ជាមួយនិងការសិក្សាសមិទ្ធិលទ្ធភាពគម្រោងប្លង់មេនៃគម្រោងមរកត (ស្ថានកោះពស់ ការអភិវឌ្ឍលើកោះពស់ និងលើឆ្នេរហាវ៉ៃ) ទៅឱ្យក្រសួងបរិស្ថានពិនិត្យ និងផ្តល់យោបល់ ។

កិច្ចដំណើរការត្រួតពិនិត្យ: បន្ទាប់ពីទទួលបាននូវរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានពេញលេញ និងរបាយការណ៍សិក្សាសមិទ្ធិលទ្ធភាពជាមួយប្លង់មេនៃគម្រោងពិម្ចាស់គម្រោងនោះ កិច្ចការចាំបាច់សំរាប់ដំណើរការត្រួតពិនិត្យនិងវាយតម្លៃរបស់ក្រសួងជាមួយស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធរួមមាន៖ -

- ក្រុមការងាររបស់ក្រសួងបរិស្ថាននឹងចុះទៅពិនិត្យមើលទីតាំងគម្រោង
- ក្រុមការងាររបស់ក្រសួងបរិស្ថានរៀបចំនូវរបាយការណ៍ពិការពិនិត្យ និងការចុះទៅមើលទីតាំងនៃគម្រោង
- កិច្ចប្រជុំថ្នាក់នាយកដ្ឋានក្រោមឱវាទរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន និងផ្តល់ជាយោបល់ទៅឱ្យក្រុមអ្នកសិក្សាដើម្បីកែតម្រូវចំណុចខ្លះខាតក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- កិច្ចប្រជុំពិនិត្យ និងវាយតម្លៃដោយផ្ទាក់ដឹកនាំរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន
- ចុងក្រោយ គឺជាកិច្ចប្រជុំពិនិត្យនិងវាយតម្លៃដោយគណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃរបស់អន្តរក្រសួងដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធ នឹងគម្រោង ក្រោមអធិបតីភាពរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងបរិស្ថាន ។

